

VIDES AL PORT

Dossier pedagògic
Cicle mitjà i superior
Educació Primària

 Museu d'Història
Sant Feliu de Guíxols

Índex

- 1.** Presentació
- 2.** Relació amb el currículum
- 3.** Abans de l'activitat
- 4.** Durant l'activitat
- 5.** Després de l'activitat
- 6.** Annex: material imprimible per l'alumnat

Presentació

Introducció

El Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols volem apropar el patrimoni local a la ciutadania i als centres educatius per valorar el llegat històric-cultural de la ciutat i contribuir a l'arrelament al municipi, des del rigor i l'atenció a la diversitat. L'acció educativa és una de les nostres línies de treball principals. Cultura i educació és un binomi que es retroalimenta i sempre suma. Per això, dins la nostra oferta "Museu i escola" cada any us oferim activitats diverses.

El dossier pedagògic que teniu a les mans vol ser una eina didàctica per facilitar la preparació i gaudi de les activitats que oferim des del Museu, per tal que pugueu extreure'n tot el seu potencial. Esperem que us sigui un recurs útil!

Descripció i objectius de l'activitat

Vides al port té com a pregunta-guida "**Quins oficis hi havia al port? Per què?**"

És una visita dinamitzada al port de Sant Feliu de Guíxols per apropar a l'alumnat al patrimoni marítim de la ciutat i descobrir la importància de la mar Mediterrània com a eix vertebrador de la societat i l'economia guixolenc. Durant l'activitat, els infants assumiran diferents rols vinculats a oficis marítims o relacionats amb l'activitat portuària, a partir dels quals es treballarà la funció del port com a punt d'intercanvi de mercaderies i com a espai vinculat a la indústria i al turisme.

D'aquesta manera, els nens i nenes podran copsar l'evolució de l'activitat econòmica i social costanera. L'activitat fa valdre les arts de pesca i la tradició navegant guixolenc amb figures com els mestres d'aixa.

Objectius de l'activitat:

- Conèixer el patrimoni marítim de Sant Feliu de Guíxols, tant des d'un punt de vista cultural com ambiental, i fer-lo valdre.
- Descobrir els oficis relacionats amb l'activitat marítima i portuària de principis del segle XX i contrastar-lo amb les actuals activitats socials i econòmiques del municipi.
- Prendre consciència i valorar la biodiversitat i la diversitat cultural present a Sant Feliu de Guíxols al llarg de la seva història i en l'actualitat.

Relació amb el currículum

Medi natural, social i cultural

Competència específica	Criteris d'avaluació de CM	Criteris d'avaluació de CS	Relació amb l'activitat	Sabers bàsics agrupats en blocs
Competència específica 2				Conèixer el patrimoni marítim
Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant les diferents formes de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions creatives i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.	2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes i realitzant prediccions possibles per conèixer objectes, fets i fenòmens.	2.1 Demostrar i mantenir la curiositat, formulant-se preguntes investigables i fer prediccions raonades sobre temes d'actualitat relacionats amb el medi.	Els infants hauran de relacionar i estudiar les explicacions per trobar quin personatge representen.	El patrimoni intangible: els oficis del port de Sant Feliu de Guíxols
	2.4 Comparar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per proposar respostes possibles a les qüestions plantejades.	2.4 Analitzar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per valorar la coherència de possibles solucions a les qüestions plantejades.		
Competència específica 5				Descobrir els oficis marítims
Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el valor del	5.1 Identificar les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats.	5.1 Identificar i analitzar les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats.	Els infants podran conèixer l'activitat portuària i el patrimoni marítim a partir de fer-lo valdre i comparar-lo.	El port: construcció i industrialització
	5.2 Reconèixer connexions entre diferents elements del medi natural	5.2 Establir connexions entre diferents elements del medi		La pesca i el treball al port

patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i la millora.	social i cultural, comprnent les relacions que s'estableixen i fent prediccions dels possibles efectes malalties pròpies i usuals.	natural social i cultural, analitzant les relacions que s'hi estableixen i fer prediccions dels possibles efectes.		El port i el turisme
	5.3 Valorar i protegir el patrimoni natural i cultural considerant-lo com un bé comú, adoptant conductes respectuoses per al seu gaudiment i proposant accions per a la seva conservació i millora.	5.3 Valorar i proposar accions de conservació, protecció i millora del patrimoni natural i cultural, a través de compromisos i conductes a favor de la sostenibilitat.		Les drassanes i el salvament marítim
Competència específica 7				Valorar la biodiversitat i la diversitat cultural
Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles	7.1 Identificar i contextualitzar temporalment, esdeveniments de l'entorn proper per poder interpretar el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.	7.1 Relacionar i contextualitzar temporalment, esdeveniments rellevants per poder interpretar els canvis en el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.	L'alumnat haurà d'actuar a partir de l'anàlisi de l'entorn portuari del passat i present.	El patrimoni intangible: els oficis del port de Sant Feliu de Guíxols
	7.2 Interpretar canvis i continuïtats del medi establint relacions de causalitat en diferents moments històrics.	7.2 Analitzar els canvis i les continuïtats a partir de les relacions de causalitat, simultaneïtat i successió de diferents moments històrics, culturals, socials i en el medi natural on les societats es desenvolupen.		
	7.3 Conèixer els trets de les diferents societats al llarg del temps i el paper que les persones han desenvolupat en la història.	7.3 Relacionar les diferents èpoques de la història i identificar les accions i fets humans més destacats valorant els canvis que han provocat.		

Competències específiques d'altres àrees i també competències transversals del currículum

Àrees	Competències específiques	Relació amb l'activitat	Competències transversals	Relació amb l'activitat
Àrea de Llengües	Comprendre i interpretar textos orals i multimodals breus i senzills, en la llengua estàndard, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement, formar-se una opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.	Els infants escolten i interpreten les explicacions orals de la remeiera, identifiquen informació rellevant sobre les plantes i els remeis, i valoren el contingut transmès.	Competència personal, social i d'aprendre a aprendre: Autoconeixement, creixement personal, gestió del temps i la informació, col·laboració constructiva, resiliència i aprenentatge continu.	Els infants desenvolupen l'autonomia, la capacitat de treballar en equip i l'aprenentatge a partir de l'experiència directa.

Abans de l'activitat

En aquest apartat us oferim algunes propostes i recursos didàctics per a preparar l'activitat a l'aula, abans de la visita.

1. Preparem el nostre aprenentatge “abans de la visita”

- **Proposta cicle mitjà:** mural d'aprenentatge

En una cartolina gran o paper mural, en alguna paret de l'aula, hi podem anotar “Vides al port” i definir-hi tres apartats: abans de la visita, després de la visita, i en un futur. Aquest element visual servirà de suport per recollir algunes idees i sensacions prèvies a l'activitat patrimonial i, després, per a recollir-hi alguns aprenentatges. Podem pintar i decorar el paper mural amb els infants per fer-los participants del procés des de l'inici. També podem cercar, imprimir i enganxar-hi alguna fotografia del port de Sant Feliu de Guíxols.

Exemple de preguntes:

- *Què sabem sobre el port de Sant Feliu de Guíxols?*
- *Quins oficis relacionats amb el mar coneixem?*

- **Proposta cicle superior:** cercle d'aprenentatge

Individualment o per parelles, demanarem a l'alumnat de crear el seu cercle d'aprenentatge, una eina de reflexió personal que acompanya l'alumnat abans, durant i després de la visita per prendre consciència del procés d'aprenentatge, connectar coneixements previs amb noves descobertes i fomentar el pensament crític. (Annex 1: el cercle d'aprenentatge).

És una proposta flexible que es pot adaptar a diferents formats (escrit, visual, digital) i que pot esdevenir també una eina d'avaluació formativa, ja que permet observar l'evolució del pensament de l'alumnat.

2. Activem els coneixements previs

Tot seguit, presentem l'activitat i plantegem algunes preguntes prèvies:

D'aquí a poc, anirem a visitar el port de Sant Feliu de Guíxols amb una persona de l'equip educatiu del Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols, que ens explicarà quins oficis hi havia al port.

- *Algú ha estat alguna vegada al Museu d'Història de Sant Feliu?*
- *I pel port, hi heu passejat alguna vegada? Què en sabeu?*
- *Què us imagineu què hi farem a l'activitat "Vides al port"?*
- *Què creieu que podem aprendre en aquesta activitat durant la visita?*

Després de parlar-ne una estona en veu alta tot el grup classe, proposem als nens i nenes que escriguin paraules o frases curtes i les apuntin al paper mural o que omplin el quadern del cercle d'aprenentatge.

3. Descobrim com és el port i els oficis que s'hi amaguen!

Per familiaritzar els nens i nenes amb algunes nocions clau de l'activitat i de les coordenades espacio-temporals on se situa, els proposem que elaborin un eix cronològic a partir de l'anàlisi de fotografies del port de Sant Feliu de Guíxols.

Material necessari:

- Fotocòpies amb fotografies del port de Sant Feliu de Guíxols (Annex 2)
- Fitxa amb les preguntes per analitzar les fotografies en grup (Annex 3)
- Suport per enganxar les fotografies i formar l'eix cronològic. També es poden posar en fila a terra.

Introducció:

1. Organitzarem la classe per petits grups de 4-5 alumnes, i distribuïrem una fotografia impresa a cada grup.
2. Llegirem a veu alta les preguntes de la fitxa amb tota la classe per assegurar que s'entenguin bé. Les preguntes es poden repartir impreses o apuntar-les a la pissarra perquè les vegi tothom.

Desenvolupament de l'activitat:

3. Cada grup haurà d'analitzar la fotografia què li ha tocat contestant a les preguntes. Després haurà de preparar-se una petita presentació oral per explicar-la a la resta de companys.

4. Els grups aniran passant un per un per mostrar la seva fotografia i descriure el que hi està passant a la resta de companys.
5. Quan acabin hauran de col·locar o penjar la seva fotografia a la pissarra. El següent grup que faci la seva presentació, haurà de col·locar la seva fotografia a l'esquerra o a la dreta de la primera fotografia penjada, en funció de si creu que correspon a abans o després en el temps. En funció del nivell educatiu del grup es pot demanar una proposta de datació de la fotografia i anotar-la a la pissarra per posar dates a l'eix cronològic.

Reflexions finals:

6. Quan tots els grups hagin passat, analitzarem com ens ha quedat l'eix cronològic i farem una reflexió final sobre l'evolució del paisatge del port de Sant Feliu i com repercuteix a la vida del port.

Com ha canviat el paisatge del port? Quins canvis veiem?

Quines tasques feien homes, dones i criatures al port abans? I ara?

Quina relació tenim amb el mar i el port en l'actualitat?

Quines tradicions o valors relacionats amb el port hauriem de conservar?

Algunes reflexions o oficis que surtin en les reflexions finals es poden apuntar al mural d'aprenentatge a l'apartat "abans de la visita".

Fotografies eix cronològic (PENDENT AFEGIR-LES)

Durant l'activitat

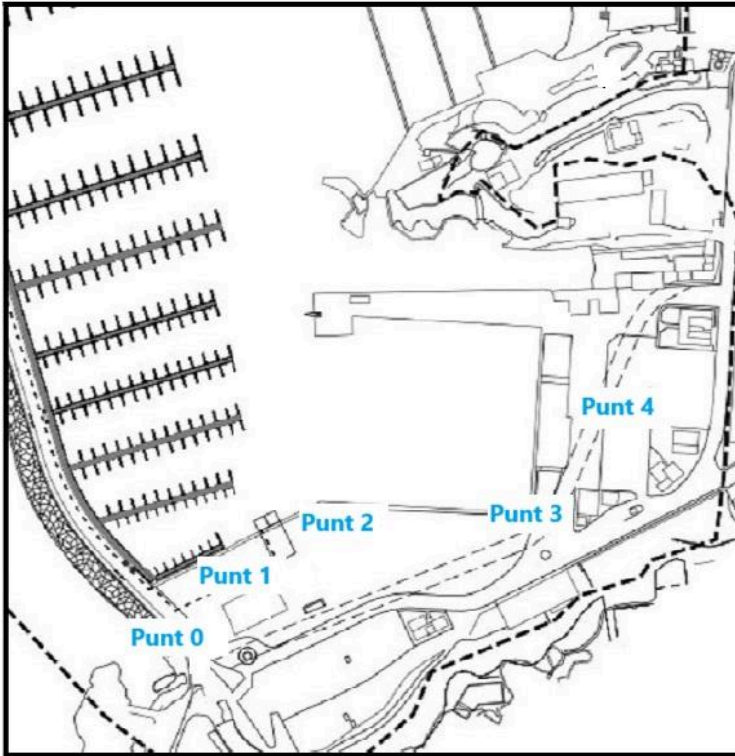
En aquest apartat detallem algunes informacions i recomanacions per acompanyar l'activitat.

Orientacions per acompanyar l'alumnat durant la visita

- Us convidem a propiciar que l'alumnat tingui una actitud activa i col·laborativa, i faci preguntes o intervencions per compartir coneixements o experiències personals.
- Durant la visita, l'alumnat assumirà rols vinculats als oficis del port. Us agraïrem que acompanyeu i motiveu els infants en la seva participació, ajudant-los a mantenir-se en el paper assignat i contribuint a crear una experiència immersiva i enriquidora.
- Recordeu que ens trobarem en un espai públic exterior. Us demanem col·laboració per assegurar que l'alumnat respecti el mobiliari urbà, l'espai portuari i els elements patrimonials, així com la fauna i flora del litoral si en trobem.
- Segons el nivell d'autonomia del grup, serà útil que ajudeu a organitzar els infants en petits grups i supervisar el seu desplaçament pel port, mantenint sempre la cohesió i seguretat del grup.
- Si és necessari, recordeu portar una llista d'allèrgies o sensibilitats si n'hi ha (sensibilitats ambientals o condicions de salut relacionades amb l'exposició al sol, a la brisa marina...).

Recorregut de la visita:

Port de Sant Feliu de Guíxols. El punt de trobada es farà a l'antic moll (punt 0). El recorregut anirà del punt 0 al punt 4 i tornarà a acabar en el punt 0.

Oficis que es treballaran durant la visita:

Camàlic: els camàlics eren els homes encarregats de descarregar els vaixells i portar les mercaderies, com el peix o el suro, a les carretes o al tren. Els camàlics tenien una habilitat molt gran per saber ordenar les mercaderies per aprofitar al màxim l'espai d'emmagatzematge. Aquesta tasca era fonamental perquè sense els camàlics, les mercaderies no haurien pogut arribar a la ciutat ni a les altres destinacions. Actualment aquesta tasca la fan els estibadors amb més maquinària.

Pescador: són les persones encarregades de sortir al mar amb una barca per pescar peixos i altres animals marins. Aquesta feina és molt important perquè el peix serveix per menjar i vendre. Els pescadors han de conèixer bé el mar, saber navegar i orientar-se, utilitzar les xarxes i altres eines; així com adaptar-se al clima, ja que a vegades el treball pot ser dur i perillós.

Remendadora: Les remendadores tenien un paper molt important per mantenir les xarxes de pesca en bon estat. Les remendadores i els remenendadors reparaven les xarxes i els estris que els pescadors utilitzaven per capturar peix. Per remendar utilitzaven agulles i fil.

Músics Orfeo Català: Els músics de l'Orfeo Català representaven la cultura i les festes que se celebraven als Viatges Blaus. Tot i que no estaven directament relacionats amb les tasques de treball al port, les festes i celebracions tenien un paper important per enfortir la comunitat i crear vincles socials. Així, els músics contribuïen al benestar social dels passatgers del vaixell.

Revisor del tren: El revisor era clau en la logística del transport ferroviari, que connectava el port amb la ciutat i altres localitats. Treballava en estreta col·laboració amb els camàlics, ja que supervisava el moviment de mercaderies carregades als vagons. També interactuava amb passatgers dels Viatges Blaus, oferint serveis tant per al comerç com per al turisme.

Passatger/a dels Viatges Blaus: Els Viatges Blaus eren creuers turístics que es van iniciar durant les primeres dècades del segle XX i que atreïen passatgers benestants de Barcelona i altres indrets a Sant Feliu de Guíxols i a la Costa Brava. Els passatgers tenien un bon nivell econòmic i formaven part de les èlits culturals catalanes.

Metge del port: El metge era fonamental per garantir la salut de tots els treballadors i passatgers del port. Ajudava els camàlics i remendadors, que sovint tenien feines físiques dures, a recuperar-se de lesions. També podia atendre passatgers malalts o treballadors afectats per les condicions al mar o en el port; així com guarir pescadors i persones que haguessin patit accidents en el mar.

Taverner/a: El taverner/a era la persona que tenia cura d'una taverna, un lloc on es venia menjar i beguda, el que serien avui els bars i restaurants. La seva feina consistia a servir begudes, així com plats senzills. També s'encarregava de mantenir la taverna neta, cobrar els clients. A prop del mar, les tavernes eren llocs molt importants perquè els pescadors i treballadors del port hi podien descansar després d'una llarga jornada. El taverner coneixia bé la gent del poble i els productes locals, i sovint feia tractes amb pagesos i pescadors per tenir menjar fresc per vendre. La taverna era un lloc propici per escoltar històries dels viatgers que arribaven al poble.

Peixatera: Les peixateres jugaven un paper fonamental en la comercialització del peix que arribava al port. Elles es feien càrrec de la venda de peix fresc que els pescadors portaven al port. Aquest procés de venda de peix era clau per a l'economia local i per a l'alimentació de la comunitat.

El mestre d'aixa: El mestre d'aixa era essencial per a la construcció i reparació de les embarcacions i altres estructures de fusta necessàries per al port. Els pescadors depenien dels mestres d'aixa per mantenir les seves embarcacions en bon estat i per la reparació de les barques. També calia l'ajuda dels mestres d'aixa per a la construcció de les infraestructures del port, com magatzems i altres edificis.

Després de l'activitat

En aquest apartat us oferim algunes propostes i recursos didàctics per utilitzar a l'aula, després de l'activitat *Vides al port*.

1. Completem l'apartat “durant” del nostre aprenentatge

Després de la visita, dedicarem una estona a l'aula per assimilar els coneixements claus.

- **Proposta cicle mitjà:** mural d'aprenentatge

Ens tornarem a mirar el mural d'aprenentatge amb la llista dels oficis que hi havíem posat. Mirarem si coincideixen les idees prèvies que teníem d'aquests oficis amb el que hem après durant la visita. Recollirem les reflexions i completarem el mural amb frases del que hem après o ens hagi agradat durant la visita.

Exemple de preguntes:

- Què hem après durant la visita?
- Alguna curiositat d'algun ofici que ens hagi agradat o sorprès?

- **Proposta cicle superior:** cercle d'aprenentatge

Podem dedicar una estona a l'inici de la classe perquè tothom contesti el seu quadern del cercle d'aprenentatge del “durant la visita”.

2. Imaginem els oficis del futur

Hem explorat el passat i el present dels oficis portuaris i marítims. Ara, ens imaginarem els del futur.

Proposem als nens i nenes que, per petits grups, s'imaginin com seran els oficis del futur relacionats amb el port. Es pot fer un recordatori dels oficis descoberts durant la visita al port i preguntar:

- *Com creieu que canviaran aquests oficis en el futur?*
- *Com us imagineu el port del futur?*
- *Quins nous oficis podrien aparèixer?*

Es pot demanar que ho representin en un petit pòster o presentació oral amb dibuixos, esquemes o un petit diàleg teatralitzat.

A l'annex trobareu un document amb les pautes orientatives que podeu imprimir i repartir a l'alumnat.

Material necessari:

- Paper gran, cartolines o pissarra digital si es vol fer més tecnològic.
- Retalls o fotocòpies amb imatges del port (fotografies, dibuixos o il·lustracions).
- Tisores, llapis, retoladors, cola.
- Guia amb pautes per fer el pòster (Annex 4)

Desenvolupament de l'activitat:

Presentem el repte: a l'aula, expliquem als infants que crearan un dibuix/imatge en gran per representar el seu personatge amb l'ofici que s'imaginin del futur. L'objectiu és imaginar com evolucionaran els oficis relacionats amb el port, la mar i la ciutat de Sant Feliu de Guíxols.

Per fer-ho, dividim la classe en grups de 3 o 4. Cada equip ha d'escollir un ofici dels que s'han explicat durant la visita. Es poden tornar a fer els mateixos equips que durant la visita per crear continuïtat amb l'activitat. Sinó també poden triar l'ofici per grups segons quin els hagi agradat més o el que han après millor.

Cada grup haurà de dibuixar o representar el seu personatge del futur explicant el seu ofici, les eines que faria servir, les habilitats que haurà de tenir i la relació amb un altre ofici del port.

Final de l'activitat i posada en comú

Finalment, cada grup presenta el pòster amb el seu ofici del futur a la resta de la classe. Es pot fer en format mini-exposició o en rotllana. Posteriorment, es pot fer una petita exposició al passadís o a les famílies.

Exemple d'imatge de representació d'ofici.

3. Completem l'apartat “després” del nostre aprenentatge

Finalment, ens queda completar el nostre procés d'aprenentatge:

- **Proposta cycle mitjà:** mural d'aprenentatge

Acabarem el mural d'aprenentatge penjant els pòsters o els noms dels oficis del futur i les reflexions finals per veure l'evolució del procés d'aprenentatge.

Exemple de preguntes:

- Quins nous oficis podrien aparèixer relacionats amb el mar? I quins es mantindran dels actuals?
- Què podem fer com a ciutadans per preservar el patrimoni marítim?

- **Proposta cycle superior:** cercle d'aprenentatge

Dedicarem una estona al final de la classe perquè l'alumnat pugui acabar de completar el seu quadern amb el cercle d'aprenentatge per fer una reflexió i conclusions finals.

Annex: material imprimible per l'alumnat

El **cercle d'aprenentatge** - *Vides al port*

Nom:

Data:

Què sé sobre el port de Sant Feliu de Guíxols?

Què m'imagino que hi trobaré?

Què vull descobrir durant la visita?

Ofici que m'ha tocat endevinar:

3 coses que he après sobre el meu ofici o el port:

Descriu alguna cosa que t'hagi cridat l'atenció:

Ara sé que ... (Escriu una cosa nova que no sabies abans)

Per què creus que és important conservar la memòria dels oficis del port?

Et veuries treballant en algun ofici relacionat amb el mar?

IMATGES D'ARXIU I ACTUALS DEL PORT DE SANT FELIU AMB ALGUNA ACTIVITAT O ESDEVENIMENT REPRESENTATIU.

QUÈ VEIEM A LA IMATGE?

Contesteu a aquestes preguntes per analitzar la vostra fotografia.

1. QUIN PAISATGE APAREIX A LA IMATGE?
2. HI VEIEU ALGUNA PERSONA TREBALLANT? QUIN OFICI FA?
3. ESTÀ PASSANT ALGUN ESDEVENIMENT ESPECIAL?
4. DE QUINA ÈPOCA CREIEU QUE ÉS AQUESTA FOTOGRAFIA?
5. PER QUÈ CREIEU QUE ÉS IMPORTANT GUARDAR AQUESTA FOTOGRAFIA?

Guia per crear el vostre ofici del futur

**T'imagines com serà treballar al port de
Sant Feliu de Guíxols d'aquí a 100 anys?**

Hi haurà vaixells voladors? Robots pescadors? O potser persones que netegen el mar amb drons? S'hauran recuperat o reinventat oficis tradicionals?

Et convidem a **inventar un nou ofici del futur** o a imaginar com haurà canviat un ofici del port que ja coneixem!

Com ho heu de fer?

En grup, creeu un **pòster creatiu** amb tots aquests elements:

- ☐ **Títol:** poseu-hi el nom del vostre ofici del futur.
- ☐ **Noms del grup:** apunteu els noms de tots els que heu participat.
- ☐ **Dibuix o imatge:** feu un dibuix que ens ensenyi com és aquest ofici.
Pot sortir-hi una persona treballant, les eines que fa servir o l'espai on treballa.
- ☐ **Les habilitats:** escriviu què ha de saber fer la persona que vol fer aquest ofici.
- ☐ **Decoració artística:** afegiu-hi detalls del mar o del port de Sant Feliu de Guíxols per fer el pòster més bonic!

Poseu-hi **imaginació i molta creativitat!** El vostre ofici del futur pot ser divertit, útil i molt diferent dels que coneixem avui.